

onderwerp Advies Das&Boom inrichting plangebied
 'de Acht Morgen' bij Appeltern

aan Landlust Appeltern BV
 P/a Hoogstraat 1
 6654 BA Afferden

uw referentie

onze referentie

datum 19-11-18

Advies Das&Boom inrichting plangebied 'Landgoed De Acht Morgen' Dijkgraaf de Leeuwweg Appeltern

Das&Boom heeft het plangebied van Landgoed De Acht Morgen onderzocht en een advies opgesteld over de integratie en het behoud van de dassenburchten. In het bijgesloten advies is op hoofdlijnen aangegeven hoe de ecologische functionaliteit van de dassenburchten in het plangebied van Landgoed De Acht Morgen bij Appeltern functioneel kan blijven. Op basis van dit advies en eventueel aanvullend onderzoek zal een nader gedetailleerd inrichtingsplan voor het gehele plangebied en de naastgelegen percelen worden opgesteld waarbij het centrale groengebied in combinatie met behoud en ontwikkeling van de benodigde wissels en verbindingen een belangrijke rol krijgt.

Op het moment dat dit plan en de fasering verder uitgewerkt is zal, in onderling overleg met de opdrachtgever, in een te ontwikkelen 'plan van aanpak' verder in detail worden omschreven welke maatregelen genomen moeten worden. Onderdelen daarvan zijn de beplanting, maatvoering, ontwerp van hekwerken, tunnels en profielen van de overgangen naar het overige deel van het park en het beheer en de instandhouding hiervan. Dat plan van aanpak wordt dan de basis, waarop een ontheffing kan worden aangevraagd bij de provincie Gelderland voor de verboden handelingen van art. 3.10 en 1.11 van de Wet natuurbescherming. Het is het doel van de aanvraag en de verwachting dat deze aanpak tot een ontheffing zal leiden.

Bert Hesse
Das&Boom

Op donderdag 4 oktober is in het plangebied De Acht Morgen in Appeltern door Das&Boom gezocht naar dassensporen.

Er zijn twee belopen dassenpijpen aangetroffen, één aan de westkant van het bosgebied in het talud van een 1,5 meter hoog dijklichaam, (RD 168.15/428.02) op 3 meter afstand van de sloot met een grote stortberg en verse dassenprenten.

Ten noorden daarvan bevindt zich een pijp, met sporen van recent gebruik (dassenharen), ook in het talud van een dijkje, op ca 15 meter afstand van de sloot (168.15/428.16).

In beide hollen is zeer vers nestmateriaal aangetroffen.

In de directe omgeving van de eerste bewoonde burcht zijn een aantal momenteel onbelopen pijpen aangetroffen, 3 onder een nabij gelegen overkapping en 1 in de dijk grenzend aan de vijver, met aan weerszijden een dassenwissel.

In het weiland ten oosten van het bosgebiedje zijn diverse foerageersporen aangetroffen. Ten noordoosten van het gebied loopt een wissel aan weerszijden van de weg over de Dijkgraaf de Leeuwweg (ter hoogte van een dam over de sloot ten noorden van die weg). Naast diverse wissels om en nabij de bewoonde pijp vlak bij de sloot zijn er wissels aangetroffen aan de zuidoost kant van het weiland, tussen de sloot en een weidehek (met daarachter dassenprenten in een maisakker) en wissels en dassenprenten bij twee planken over de sloot, die naar de zuidelijk gelegen akker leiden.

Bij het realiseren van de woningbouwplannen zouden alle akkers en weilanden rond het bosgebiedje een woonfunctie en/of recreatie functie krijgen.

Om dit te kunnen realiseren met behoud van de burchten adviseert Das&Boom de volgende maatregelen, om de ecologische functionaliteit van deze burchten te kunnen behouden.

Het gaat daarbij om het voorkomen van verstoring/ overlast door aan de woonfunctie gepaard gaande activiteiten en het compenseren van het verlies aan foerageergebied.

Wettelijke bescherming van de dassenburcht:

Uitgangspunt is artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, die het beschadigen of vernielen van de vaste rustplaats of voorplantingsplaats van beschermde dieren zoals de das verbiedt. Dit betekent in dit geval, dat de ecologische functionaliteit van de dassenburchten behouden moet blijven.

Verstorende invloeden

De verstoring invloed van de geplande activiteiten zijn lastig in te schatten, omdat deze nog niet concreet zijn uitgewerkt. Daarom hanteert Das&Boom in dit geval als uitgangspunt de normen, die gelden voor incidentele verstorende activiteiten, die omschreven zijn in het 'Kennisdocument das ¹' uit 2017.

Daarin wordt omschreven dat *"activiteiten die binnen 50 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de dassenburcht tussen zonsopgang en zonsondergang (of later dan 19.00 uur als de zon later onder gaat) plaatsvinden kunnen effect hebben op de functionaliteit van de burcht. Activiteiten die binnen 200 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de dassenburcht tussen zonsondergang (of later dan 19.00 uur als de zon later onder gaat) en zonsopgang plaats vinden kunnen effect hebben op de functionaliteit van de burcht"*.

In artikel 3.2, waarin o.a. dit beschreven is, wordt geadviseerd deze activiteiten zoveel mogelijk te vermijden.

Kennisdocument Das:

"In Nederland is een verschil in het tijdstip van het 's avonds verlaten van de burcht. Een verschil in de menselijke activiteit ter plekke lijkt de oorzaak hiervan te zijn. Dassen oriënteren zich bij het foerageren op geluid. Alle activiteiten die geluid veroorzaken, zullen effect kunnen hebben op de kwaliteit van het leefgebied. Er lijkt wel gewinning te kunnen optreden. Vooral nieuwe geluidsbronnen of tijdelijke geluidspieken zullen effect hebben. Er zijn dassenburchten bekend die op motorcrossterreinen liggen. Ook zijn dassen erg gevoelig voor geuren van

¹ Bij 12, Kennisdokument DAS Meles meles Versie 1.0, juli 2017

bijvoorbeeld mensen en honden. Aanwezigheid van die geuren levert bij de dassen stress op. Ze zullen daardoor later dan gebruikelijk de burcht verlaten. Hierdoor blijft er minder tijd over voor foerageren en voor sociaal gedrag”.

Om verstoring door de nieuwe functies in het aangrenzende gebied van de in de bosschage aanwezige dassenburchten zo goed mogelijk te voorkomen adviseert Das&Boom de aanleg van een houtwal (hoogte grondwal 1,5 meter) rondom dit gebied, deels aansluitend op de al bestaande dijk.

De burchten zelf zijn extra gevoelig voor verstoring. In dit geval adviseert Das&Boom een zone met een straal van minimaal 30 meter rond de burcht zodanig in te richten dat deze de burchten zo goed mogelijk beschermt tegen versturende activiteiten. Dat kan gerealiseerd worden door het tracé van de houtwal deze rustzone te laten volgen. De strook grasland (gras, klavermengsel), die daarmee voor de dassenburcht behouden blijft, wordt toegankelijk gemaakt met loopplanken over de sloot en een paar hagen.

Het hele door houtwallen ingesloten gebied wordt ontoegankelijk gemaakt voor mensen door het plaatsen van een 1,5 meter hoog raster. Om ervoor te zorgen dat dassen ook kunnen blijven foerageren in deze zone dient een dassenvriendelijk beheer te worden ingesteld. Dat betekent dat er voor wordt gezorgd dat de bodemfauna op peil blijft (mestgift) en dat het gras kort wordt gehouden. De beste manier om dit uitgangspunt te bereiken is door het inscharen van vee (de nieuwe beplanting moet dan wel worden ingerasterd).

Omdat lastig is in te schatten, hoe de dassen gaan reageren op de versturende activiteiten rond hun burcht, is ondanks de geadviseerde zone van 30 meter niet uit te sluiten, dat die burcht verlaten wordt. In de bosschage zijn echter meerder momenteel onbelopen pijpen beschikbaar, die verder verwijderd liggen van die versturende activiteiten.

Er kan een extra mogelijkheid voor het maken van een nieuwe burcht worden aangeboden in de vorm van een opgeworpen terp met daarin een aantal gres-buizen.

Aangezien het bosje erg open is (en de verwachting is, gezien de leeftijd van de aanwezige populieren, dat dit nog opener gaat worden) adviseert Das&Boom de ondergroei in het bosgebied opnieuw aan te planten met autochtoon bosplantsoen (zie bijlage) en ontoegankelijk te maken voor koeien.

Behoud foerageermogelijkheden

Voor een hoofdburcht is het van essentieel belang, dat er binnen een straal van 500 meter² voldoende voedselaanbod (primair voedselgebied zoals grasland met voldoende aanbod van regenwormen) en beschutting aanwezig is (blijft).

De nu aanwezige foerageergebieden van de dassen zijn;

- Primair voedselgebied bemest grasland)
 - Het weilandje ten oosten van de bosstrook, tussen de sloot en de bosschage
 - Het aangrenzend weiland ten zuiden van het bosgebied

² Deze norm wordt onderbouwd in Hoogerwerf, Drs. G., **Methodiek Natuurcompensatie Limburg**, en is terug te vinden in overheidsbesluiten, zoals ANW in advies 30-9-2016: “Wanneer voedsel limiterend wordt (globaal in de kraam- en zoogperiode vanaf december tot medio juni) dan zijn de graslanden van belang. Omdat het een kraamburcht betreft moeten die graslanden op relatief korte afstand (maximaal 500 m) van de burcht gelegen zijn”, en RVO Aanvraagnummer FF/75C/2013/0248 .toek.jb: “Deze hoofdburcht fungeert ook als kraamburcht voor de das en ligt op 500 meter van het plangebied. “Voor het functioneren van de burchtlocatie is het van belang dat er jaarrond binnen circa 500 m een grote variatie aan voedsel en beschutting aanwezig is.”

- het weiland ten westen van het bosje
- De weilanden ten noorden van het bosje, bereikbaar na het overstekend van de Dijkgraaf de Leeuwweg (gevaarlijke weg, meerdere slachtoffers gevallen)
- De grotere afstand gelegen weilanden rond het bosgebied
- Secundair voedselgebied
 - de akker ten oosten van het bosgebied (dassenprenten gevonden)
 - de akkers ten zuiden van het bosgebied (dassenprenten gevonden)
 - overige in de nabijheid gelegen akkers

Na het realiseren van de plannen verdwijnt het aangrenzend westelijk weiland, het aangrenzend zuidelijk weiland en de aangrenzende akker in het oosten.

Das&Boom adviseert om in ieder geval het aangrenzend stukje weiland direct ten oosten van het bosje te behouden als foerageermogelijkheid in de directe omgeving.

De andere foerageermogelijkheden blijven bereikbaar via 2 tunnels onder de Dijkgraaf de Leeuwweg in het noorden en via twee ca 5 meter brede hagen.

Deze verbindingzones (5 meter brede hagen, waardoor de das zich kan verplaatsen) zijn indicatief aangegeven, en kunnen in overleg opgaan in de verdere inrichtingsplannen voor het gebied.

Uitgangspunt blijft dat deze zones functioneel moeten zodat alle bestaande foerageergebieden ongehinderd toegankelijk blijven voor de das.

Bijlage.

Indicatief plan compensatiemaatregelen

